

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Марія Іваницька – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри германської філології та перекладу Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Наукові інтереси: дослідження художнього перекладу, літературних контактів, соціології перекладу, особистості перекладача.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Mariia Ivanytska – Doctor of Philology, Full Professor, Head of the Department of Germanic Philology and Translation at the Taras Shevchenko National University of Kyiv .

Scientific interests: literary translation, literature contacts, sociology of translation, translator's personality.

УДК 811.161.1'37

DOI: 10.36550/2522-4077-2021-1-193-99-104

**ДО ПИТАННЯ ПРО ЛЕКСИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ
ЗАГОЛОВКІВ НАУКОВИХ ПРАЦЬ**

Олена ПАНЧЕНКО (Дніпро, Україна)

ORCID 0000-0003-2217-5613

Researcher ID: T-1655-2017

e-mail: epanchenko2017@gmail.com

ПАНЧЕНКО Олена. ДО ПИТАННЯ ПРО ЛЕКСИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ЗАГОЛОВКІВ НАУКОВИХ ПРАЦЬ. У статті ставиться проблема дослідження перекладу заголовків наукових праць, яка охоплює розгляд заголовку як специфічного виду стислої тексту та переклад науково-технічної термінології, що є актуальним в час стрімкого збільшення інформаційних потоків та наукових викликів. Основними джерелами перекладацьких проблем є некоректне відтворення багатозначних загальноживаних лексем, аббревіатур, «хибних друзів перекладача», паронімів, іншомовних слів тощо. Цей переклад є складним, але цікавим процесом, ретельною роботою над лексичними і граматичними труднощами.

Ключові слова: переклад; заголовок; трансформація; стислий текст; аббревіація.

PANCHENKO Olena. ON THE ISSUE OF LEXICAL PROBLEMS IN TRANSLATING SCIENTIFIC PAPER TITLES. The article deals with the problem of researching translation of scientific paper titles, which includes consideration of the title as a specific type of concise text and translation of scientific and technical terminology. Both aspects are relevant at the time of rapidly increasing information flows and the development of various technologies and scientific challenges. The main sources of typical translation problems are incorrect reproduction of ambiguous common vocabulary, abbreviations, "false friends of the translator", paronyms, pseudo-internationalisms, foreign words and terms, various proper names and titles. Problems of translating titles are studied in a number of linguistic works. L. S. Barkhudarov, G. A. Weikhman, O. M. Kovalenko, D. Bieber, and others made a significant contribution to the development of the problem. But, in our opinion, there are still unresolved issues, in particular, one of them - lexical problems of title translation and means of overcoming them. Therefore, the purpose of the article is to analyze the means of translation of scientific vocabulary in the titles in order to establish their expediency or in expediency. The main translation techniques for lexical items are calquing, addition, omission, concretization, generalization and compensation. It can be noted that this type of translation of names requires not only linguistic, but also scientific and technical, and journalistic knowledge. Knowledge and correct use of the above translation methods will help to avoid incorrect transmission of English vocabulary in the Ukrainian language, as well as distortion of the logical content. The translation of the titles of English popular science articles is a complex but interesting process, which, in principle, is a careful work on many lexical and grammatical difficulties. The title, like a mirror, reflects all the difficulties of translating English text.

Key words: translation; title; transformation; concise text; abbreviation.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У статті в загальному вигляді ставиться проблема дослідження перекладу заголовків наукових праць. Ця проблема охоплює, щонайменше, два важливих аспекти: 1) розгляд заголовку як специфічного виду стислої тексту; 2) проблема перекладу науково-технічної термінології. Обидва аспекти є актуальними в час стрімкого збільшення інформаційних потоків, що вимагає оптимального

стиснення текстів, та розвитку різноманітних технологій та наукових викликів, завдяки чому виникає потреба в оптимізації відповідної термінології.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення невирішених частин. Проблеми перекладу заголовків досліджуються у низці лінгвістичних творів. Вагомий внесок у розробку проблеми внесли Л. С. Бархударов, Г. А. Вейхман, О. М. Коваленко, Д. Бібер та ін. Але, на наш погляд, ще залишаються невирішені питання, зокрема, одне з них – лексичні проблеми перекладу заголовків та засоби їх подолання. Тож **метою** статті є аналіз засобів перекладу наукової лексики у заголовках з метою встановлення їх доцільності або недоцільності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основні лексичні труднощі під час перекладу газетних заголовків пов'язані з тим, що в них зустрічається велика кількість скорочень, назв, різного роду реалій, властивих англійської або американської дійсності. Для додання емоційного забарвлення в заголовки газет вкраплюються неологізми, діалектизми, розмовні слова, сленг, абрєвіатури, скорочення. Одним з основних перекладацьких прийомів лексичних одиниць є **калькування**, сутність якого «полягає в створенні нового слова або сталого поєднання, яке копіює структуру вихідної лексичної одиниці» (Комиссаров, 2001: 173-174). Калькування є дослівним перекладом, наприклад: *"Could We Marsiform Ourselves?"* (11) **Чи можемо ми марсифікувати себе?** В представленому прикладі передано яскравість і незвичайність слова «*marsiform*» за допомогою прийому калькування: марсифікувати, що є словотворчо-синтаксичною калькою, тобто словосполученням, утвореним при перекладі вихідного складного слова *marsiform*. Обидва слова належать до однієї частини мови, тому граматичні перетворення тут використовувати не було необхідності.

"Libra, Facebook's new cryptocurrency, explained" (11) **Лібра, опис нової криптовалюти Facebook.** Слово *cryptocurrency* є напівкалькою (структурною калькою), оскільки перший елемент в ньому так і залишився зайвим, а другий представлений в перекладі через кальку. Крім того, в обох випадках калькований елемент є асимільованим запозиченням. Слово валюта було запозичено з італійської мови. З огляду на те, що обидва слова (архів і валюта) давно освоєні в мові і навряд чи викликають складності в розумінні україномовних носіїв, ми уналежнюємо ці одиниці до напівкальки, хоча справедливим буде зауважити, що зазвичай в напівкальках другий елемент є споконвічним для мови.

Переклад лексичних одиниць з однієї мови іншою нерідко вимагає внесення додаткових слів, **лексичного додавання** тому, що англійські заголовки завжди лаконічні, в них опускаються багато членів речення, які англійським читачем можуть легко домислюватися. Український читач (у зв'язку з тим, що належить іншій лінгвокультурі) не завжди може відновити таку прогалину. Тому перекладач часто додає «вилучені» автором статті слова: *"Part of the nuclear station in Cumberland has been closed down"*(9) **Частина атомної електростанції в графстві Камберленд була закрита.** Причина використання лексичного додавання в тексті зумовлена необхідністю перебудови структури речення в перекладі. Звертаючись до такої перебудови, іноді потрібно ввести в речення ті чи ті елементи. У вищенаведеному прикладі необхідність додавання пояснюючого елемента «графство» пов'язане з тим, що без нього реципієнт не зрозуміє, про що саме йде мова: про населений пункт, територіальну одиницю, тощо.

Під час перекладу лексичних одиниць з однієї мови іншою перекладачі іноді використовують прийом, протилежний лексичному додаванню, — прийом **вилучення**. Вилученню найчастіше підлягають слова, які є семантично надмірними, з точки зору їх смислового змісту. *"Clean electricity overtaking fossil fuels in Britain"* (3) **Електроенергія обганяє викопне паливо у Великобританії.** Визначення *clean* є досить широким для україномовного читача. Якщо англійський читач, прочитавши статтю про енергетичну ситуацію у Великобританії, одразу зрозуміє, чому електричні джерела є «чистими» (слово *clean* можна тлумачити за різними параметрами та згідно контексту). Тому, за відсутністю словосполучення з повною відповідністю, влучніше було використати прийом вилучення, аби уникнути надмірності в поясненні поняття в заголовку.

"What Happens After Amazon's Domination Is Complete?" (10) **Що прийде з домінуванням Amazon?** Слово *complete* означає «закінчений, завершений». В українській мові таке словосполучення як «закінчити домінування» не буде влучним в такому разі, оскільки це можна тлумачити як те, що процес домінування завершився. Тому для

лаконічності та зрозумілості ми використали прийом вилучення з лексичною модуляцією, яку ми будемо розглядати далі.

Конкретизацію, тобто заміну слова або словосполучення іноземної мови з більш широким предметно-логічним значенням словом і словосполученням мови перекладу з більш вузьким значенням, ілюструє наступний приклад. “*Your Instagram Feed Is About to Have More Ads From Influencers*” (10) *Ваш канал у Instagram буде мати більше реклами від блогерів. Influencers* від дієслова *influence* «впливати» — це люди, думка яких має значення для визначеної аудиторії. Найчастіше вони взаємодіють з цією аудиторією через соціальні мережі: *Instagram, Facebook* або *YouTube*. З урахуванням відмінностей різних картин світу і націленості на україномовного реципієнта, ми обрали слово «блогер» для конкретизації інформації, представлені в статті, адже там мова йдеться саме про власника блогу. В українській мові відсутнє таке поняття, як «впливач», що є дослівним перекладом слова *influencer*, тож ми звернулися саме до цієї лексичної трансформації.

«*New Science Facilities in Texas*» (10) *Нові наукові лабораторії в Техасі*. У цьому прикладі ми використовували прийом конкретизації і замінили слово широкої семантики в оригіналі словом вузької семантики, при цьому не втративши головну інформацію, закладену в заголовку- оригіналі. З контексту оригіналу стає відомо, що *science facilities*, про які йдеться, це саме конкретні лабораторії.

Генералізацію, заміну одиниці іноземної мови, що має більш вузьке значення, одиницею мови перекладу з ширшим значенням, Спостерігаємо у наступному прикладі. “*A starving polar bear wandered into a Russian city, scavenging for leftovers*” (12) *Голодний полярний ведмідь блукав російським містом у пошуках їжі*. У цьому випадку замість дослівного перекладу іменника іноземної мови «*leftovers*» ми, не знижуючи ступеня еквівалентності лексичної одиниці, вживаємо слово з більш узагальненим значенням «*food*». В результаті вживання цієї трансформації створювана відповідність і вихідна лексична одиниця виявляються в логічних відносинах включення: одиниця мови перекладу висловлює родове поняття, а одиниця іноземної мови — входить в її видове поняття.

“*A Mathematician Says Schools Are Too Easy*”(12) *Математик: шкільна програма в США занадто проста*. Взагалі в українській мові вислів «школи занадто прості» не передає весь зміст інформації і навіть може заплутати читача, тому цей вислів слід замінити на такий — «шкільна програма», адже в статті йдеться саме про особливості шкільної програми, а не про інші аспекти шкільного життя чи організації.

Важливим прийомом під час перекладу заголовків є прийом **компенсації**. Через розбіжності ладу української та англійської мов і тут нерідко доводиться вдаватися до замін. “*Mark Zuckerberg ‘deepfake’ will remain online*” (13) *Скандальне відео Марка Цукерберга залишиться в мережі*. Слово «*deepfake*» є терміном, який означає методику синтезу зображення людини, що заснована на штучному інтелекті; вона використовується для з’єднання і накладення існуючих зображень і відео на вихідні зображення або відеоролики. Людині, яка не обізнана в цій галузі, буде важко зрозуміти це поняття у вигляді кальки при перекладі, тому виникла необхідність компенсувати його пояснюючим словосполученням «скандальне відео».

«*A right-wing YouTuber hurled racist, homophobic taunts at a gay reporter. The company did nothing*» (13) *Правий YouTuber кинув нетолерантні насмішки на репортера-гея, а ресурс проігнорував таке*. У цьому прикладі, аби зберегти лаконічність структури заголовку і компенсувати надмірне негативне емоційне забарвлення від прикметників «*racist, homophobic*», ми пропонуємо прикметник «нетолерантний», який охоплює обидва поняття, що були використані в оригіналі, але несе в собі менш агресивний відтінок.

Труднощі під час перекладу можуть викликати різні **абрєвіатури**, що займають на сторінках англійських газет значний простір. Багато з цих абрєвіатур носять загальний характер і знайомі не тільки носіям мови. В цьому випадку абрєвіатуру перекладають абрєвіатурою з урахуванням графічних засобів мови перекладу. «*An Army Veteran Comes to Terms With Not Having PTSD*» (10) *Ветеран армії змирився з відсутністю ПТСР*. PTSD — це абрєвіатура від *Posttraumatic Stress Disorder*. При перекладі цього заголовка було використано українську абрєвіатуру ПТСР (посттравматичний стресовий розлад), яка використовується для позначення психічного розладу, різновиду неврозу, що виникає в результаті переживання однієї чи кількох психотравматичних подій. Цю абрєвіатуру

неможливо представити іншими аналогами, тому що це є загальновідомим захворюванням, яке відомо навіть людям, які не володіють спеціалізованими знаннями.

«*Half of H.I.V. Patients Are Women. Most Research Subjects Are Men*» (10). *Половина хворих на ВІЛ — жінки. Об'єктами для досліджень частіше стають чоловіки.* У цьому прикладі використовується аббревіатура *H.I.V.* — *Human Immunodeficiency Viruses*. Переклад цього заголовку було виконано за таким самим принципом як і попередній.

Експлікація, або описовий переклад, не є оптимальним засобом перекладу, оскільки обтяжує обсяг тексту, але у низці випадків її неможливо уникнути. «*Can CBD Really Do All That?*» (10) *Чи справді канабідол спроможний на таке?* Аббревіатура *CBD* розшифровується як *Cannabidiol*. Проте звичайному українському читачеві таке скорочення, як «КБД» ні про що не скаже, а повна назва речовини так. Тому під час перекладу цього заголовка українською мовою перекладач надає повний переклад, вводячи розшифрування аббревіатури, аніж саму аббревіатуру.

«*Saudi Economy Merits Beyond A Hasty Review*» (6) *Економіка Саудівської Аравії спростовує негативні прогнози МВФ* Оригінальний заголовок має на увазі, що читачі знайомі з розвитком подій, що стосуються Саудівської Аравії, і тому їм буде зрозуміло, що саме мається на увазі під словами «*A Hasty Review*». Перекладач врахував, що україномовні реципієнти можуть не володіти такими знаннями, і тому він пояснив, про який саме прогноз йде мова.

Варто також зазначити, що експлікація, на наш погляд, є надзвичайно продуктивним засобом перекладу. Так, продуктивність експлікації при перекладі українською мовою також можна пояснити розбіжностями у способах творення слів та словосполучень. В англійській мові переважають багатокомпонентні безприйменникові словосполучення, що не притаманні українській мові, і це створює певні труднощі у процесі перекладу. Разом з тим, маємо визнати, що експлікація має дуже серйозний недолік з огляду на принципи організації заголовку як стислого тексту. Експлікація інколи може бути дуже ємною та багатослівною. В такому разі, калькування має визначену перевагу перед експлікацією, адже в калькуванні кожному елементу словосполучення у мові оригіналу відповідає один елемент словосполучення мовою перекладу, тобто реалізується принцип економії мовних засобів та збігаються принципи організації та функціонування стислого тексту.

Прийом **модуляції**, тобто смислового і логічного розвитку, також являє собою лексичну трансформацію. Цей спосіб перекладу використовується тоді, коли зміст висловлювання зрозумілий, але не може бути переведений тими ж самими лексичними засобами. У цьому випадку відбувається перебудова всього речення – і структурно, і семантично. В цьому випадку головним є збереження змісту висловлювання. «*Building A.I. That Can Build A.I.*» (10) *Штучний інтелект, який може побудувати таку саму систему.* У цьому прикладі модуляція використовується, аби уникнути тавтології, повторення аббревіатури *A.I.* на «таку саму систему», тому ще штучний інтелект є системою.

«*DNA Microscope Sees Through the Eyes of the Cell*» (10) *Очами клітини - ДНК-мікроскоп.* У останньому прикладі відбувається модуляція за допомогою повної перебудови структури речення і переклад при цьому зберігає причинно-наслідкові відносини, навіть за умови зміни частин речення місцями.

Лексичні трансформації необхідні через лексичні розбіжності: різна семантична структура мов, розбіжності значень слів, різна сполучуваність або відсутність слів відповідного значення в мові, якою виконується переклад, або через відмінності у вживанні лексики. Але трансформації рідко зустрічаються в «чистому вигляді». Часто трансформації здійснюються одночасно, тобто поєднуються одна з одною. Уміння легко і вільно ними користуватися є запорукою адекватного перекладу (Бархударов, 1975).

Стиснення тексту на лексико-синтаксичному рівні також може відбуватися за допомогою вживання більш стислих синонімів. Так, в українській мові цей принцип можна проілюструвати такими прикладами, як «брати участь – долучатися», «дійти висновків – висновкувати», «виконати відвантаження – відвантажити», «повідомити телеграмою – телеграфувати». «*Scientists Come to a Conclusion: Asteroid Killed the Dinosaurs*» (11) *Вчені дійшли висновку: астероїд знищив динозаврів. Вчені висновкують: астероїд знищив динозаврів.*

Багатозначність загальноживаних лексем (іменників, прикметників, дієслів) представляє одну з найбільших складнощів під час відтворення назв статей українською.

Багатозначність часто служить джерелом типових помилок при науковому та науково-популярному перекладах. Щоб правильно зрозуміти смисл заголовка, необхідно враховувати значення всіх його складових частин, не випускаючи з уваги жодної. При читанні всього тексту в цьому випадку на правильне розуміння може наштовхнути контекст, адже у випадку заголовка ми його не маємо, наприклад: *“Violent stellar collision near early solar system created actinides”* (5) **Бурхливе зіткнення біля ранньої сонячної системи створило актиніди.** У цьому прикладі прикметник *violent*, який означає «насильницький, запеклий, небезпечний, жорстокий» не можна перекласти за цими варіантами, так як їх неможливо застосувати до зоряного зіткнення. Тому для збереження адекватності перекладу ми обрали значення, яке сумісне з основними значеннями, керуючись навколишнім текстом і контекстом самої статті і, виходячи із загального змісту думки, укладеної в реченні і тексті.

Крім того, в науковій англійській мові існує визначена категорія слів, яка також представляє значні труднощі під час перекладу, – це слова, схожі в обох мовах за написанням, але такі, що відрізняються за значенням (так звані «хибні друзі перекладача»). Наприклад: *“2D synthetic clay sheets could create easy to recycle crisp packets”* (5) **2D синтетичні глиняні листи можуть створювати легкі для переробки пакети.** Англійський іменник *clay*, який означає «глина», співзвучний з українським словом «клей». Це слово ніколи не перекладається як «клей». Малодосвідчений перекладач міг би використати хибний переклад, адже клей, як речовина також може бути синтетичним і використовуватись для створення пакетів. Тож, у разі нестачі досвіду чи невпевненості у правильному перекладу, перекладачу варто звернутися до змісту статті та впевнитись у своєму перекладі в словнику.

“Transcription controlled by non-natural DNA modifications” (5) **Транскрипція, що контролюється неприродними модифікаціями ДНК.** У наведеному прикладі використано прикметник *natural*, який як і його висхідна форма *nature* часто виступають хибним другом перекладача. Слово *natural* можна перекласти як його український омонім – натуральний, але зі змісту заголовку та статті стає зрозумілим, що мова йдеться саме про найбільш вживане значення «природний».

Безумовним джерелом характерних помилок під час відтворення назв наукових та науково-популярних статей є досить часте вживання в них скорочень. Кожне відкриття, кожне нове досягнення приносить нові і нові скорочення, які потрібно розшифрувати і запропонувати адекватний аналог в рідній мові. Деякі скорочення зрозумілі науковцям різних спеціальностей, деякі вживаються лише у вузькій галузі. Розглянемо приклади: *“For the Third Time, W.H.O. Declines to Declare the Ebola Outbreak an Emergency”* (10) **Впрте ВООЗ відмовляється оголосити надзвичайну ситуацію щодо Еболи.** Багато англійських і американських скорочень мають еквіваленти в українській мові, які і слід використовувати при перекладі заголовків, причому необхідно мати на увазі, що ці еквіваленти є скороченням української назви відповідної організації, що і є в цьому прикладі. *W.H.O.* – **World Health Organization має еквівалентний український варіант ВООЗ** (Всесвітня організація охорони здоров'я).

“Laurus Labs completes USFDA inspection of Vizag API facilities” (4) **Laurus Labs завершує інспекцію УПМ США об'єктів Vizag API.** У цьому прикладі використано два скорочення - *USFDA* і *API*. *USFDA* — Управління продовольства і медикаментів Сполучених Штатів Америки, який складається з двох частин *US+FDA*. *FDA* має відповідний еквівалент в українській мові – УПМ (Управління продовольства і медикаментів), так само як і назва країни про яку йде мова – США. Тож ми об'єднали два скорочення, щоб утворити нове скорочення і закрити прогалину. Друге скорочення *API* (*Application Programming Interface*) не має українського еквіваленту і є терміном, який залишається незмінним під час перекладу, так само, як, наприклад, *USB*.

“Asocial Octopuses Become Cuddly on MDMA” (8) **Асоціальні восьминоги стають приємними від екстазі.** У останньому прикладі ми обрали такий заголовок, який може викликати складнощі розуміння у звичайного читача. *MDMA* розшифровується як метилендіоксиметамфетамін. Назва діючої речовини є занадто довгою для заголовку та не буде зрозумілою для проміжного читача. Під час перекладу цього заголовка можна було б для цього скорочення створити український відповідник, наприклад, МДМА, але це також було б важким для розуміння. Тому ми звернулися до жаргонної назви речовини, яка відома проміжному читачу та людині, яка не освічена у хімії – екстазі.

“*Science CPC Suggestions*” (7); (*CPC – Cancer Prevention and Control*) – Наукові пропозиції щодо запобігання і контролю рака. У цьому випадку ми вирішили перекласти скорочення *CPC* за допомогою повної розшифровки, адже подібної абрєвіатури в українській мові не має і її створення під час перекладу лише заплутає україномовного реципієнта. Крім того, надавати під час перекладу і перекладене скорочення, і його дослівну розшифровку досить громіздко, що, в свою чергу, також заперечує норми графемної організації заголовку як стислого тексту.

Отже, під час перекладу назв англomовних науково-популярних статей основними джерелами типових перекладацьких проблем слід назвати некоректне відтворення багатозначних загальноживаних лексем, абрєвіатур, таких «хибних друзів перекладача», як пароніми, псевдоінтернаціоналізми, іншомовні слова і терміни, різного роду власні імена і назви. Можна зауважити, що такий вид перекладу назв вимагає не лише мовознавчих, але й наукових і технічних, і публіцистичних знань. Знання та правильне використання розглянутих вище способів перекладу допоможе уникнути неправильної передачі англomовної лексики українською мовою, а також викривлення логічного змісту. Переклад заголовків англomовних науково-популярних статей є складним, але цікавим процесом, який, в принципі, є ретельною роботою над багатьма лексичними і граматичними труднощами. Заголовок, як дзеркало, відображає всі труднощі перекладу англomовного тексту.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода) / Л. С. Бархударов. – М.: Международные отношения, 1975. – 240 с.
2. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение. Учебное пособие. / В. Н. Комиссаров. – М.: ЭТС, 2001. – 424 с.
3. BBC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nytimes.com/>
4. Chemical Weekly [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.chemicalweekly.com/>
5. Chemistry World [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.chemistryworld.com/>
6. Forbes [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.forbes.com/>
7. Nature [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nature.com/>
8. Scientific American [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.scientificamerican.com/>
9. The Guardian [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.theguardian.com/>
10. The New York Times [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nytimes.com/>
11. Universe Today [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.universetoday.com
12. USA Today [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.usatoday.com/>
13. Washington Post [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.washingtonpost.com/>

REFERENCES

1. Barhudarov L. S. (1975). Yazyk i perevod (Voprosy obshchej i chastnoj teorii perevoda) [Language and Translation. Issues of General and Partial Theory of Translation]. L. S. Barhudarov. – M.: Mezhdunarodnye otnosheniya. – 240 p.
2. Komissarov V. N. (2001). Sovremennoe perevodovedenie [Contemporary Translation Studies]. Uchebnoe posobie. / V. N. Komissarov. – M.: ETS. – 424 p.
3. BBC [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <https://www.nytimes.com/>
4. Chemical Weekly [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <https://www.chemicalweekly.com/>
5. Chemistry World [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <https://www.chemistryworld.com/>
6. Forbes [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <https://www.forbes.com/>
7. Nature [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <https://www.nature.com/>
8. Scientific American [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <https://www.scientificamerican.com/>
9. The Guardian [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <https://www.theguardian.com/>
10. The New York Times [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <https://www.nytimes.com/>
11. Universe Today [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: https://www.universetoday.com
12. USA Today [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <https://www.usatoday.com/>
13. Washington Post [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <https://www.washingtonpost.com/>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Олена Панченко – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри перекладу та лінгвістичної підготовки іноземців Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.
Наукові інтереси: лінгвістика текстів, когнітивна лінгвістика.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Olena Panchenko – Doctor of Philological Sciences, Professor, Head of the Department of Translation and Linguistic Training of Foreigners at Oles Honchar Dnipro National -University.
Scientific interests: text linguistics, cognitive linguistics.